

Warszawa, 19 lipca 2022 r.

dr hab. Przemysław Drapała, prof. ALK
Kierownik Katedry Prawa Cywilnego
Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie

Recenzja

dorobku i osiągnięć naukowych Pana dra Dominika Biereckiego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie prawo

1. Uwagi wstępne

Podstawą do sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała nr 30/2021/2022 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z dnia 21 grudnia 2021 r. powierzające mi funkcję recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania doktorowi Dominikowi Biereckiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Zgodnie z art. 219 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stopień doktora habilitowanego (dalej „ustawa”) nadaje się osobie, która: 1) posiada stopień doktora; 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Zadaniem recenzenta wyznaczonego w postępowaniu habilitacyjnym jest dokonanie oceny spełnienia przez Habilitanta w szczególności przesłanki z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy.

W niniejszym postępowaniu Habilitant złożył wykaz osiągnięć w pracy naukowej, w którym wskazał, że jest autorem 38 publikacji naukowych w tym: 3 monografii, 8 części w pracach zbiorowych, przy czym jednej był współredaktorem i 27 artykułów naukowych opublikowanych w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych.

2. Ocena monografii „Zasada swobody umów w prawie spółdzielczym”, Warszawa 2021r. wydawnictwo C. H. Beck, ss. 280

W wykazie osiągnięć naukowych stanowiącym załącznik nr 4 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr Dominik Bierecki jako główną pozycję w dorobku wskazał monografię pod tytułem „Zasada swobody umów w prawie spółdzielczym”, Warszawa 2021r. opublikowaną w wydawnictwie C.H. Beck, która ma stanowić zarazem monografię, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 lit. a) ustawy. Ocenę merytoryczną tej monografii rozpocząć wypada od odniesienia się do wyboru tematu. Praca została poświęcona problematyce obowiązywania zasady swobody umów w prawie spółdzielczym (w szczególności w odniesieniu do stosunku członkostwa w spółdzielni), określeniu jej podstaw normatywnych i granic. Podjęcie tego tematu było możliwe i uzasadnione zważywszy na dominujący obecnie w doktrynie i orzecznictwie pogląd o umownym (nie zaś normatywnym) charakterze stosunku członkostwa w spółdzielni. Należy zauważyć, że tak określone mu tematowi badawczemu nie zostało dotąd poświęcone opracowanie o charakterze monograficznym w polskim piśmiennictwie. Jest to zarazem zagadnienie ważne, jego analiza umożliwia bowiem określenie w szczególności granic swobody umów z uwzględnieniem specyfiki oraz celów i funkcji norm prawa spółdzielczego. Podjęte zagadnienia umożliwią także ocenę zakresu kompetencji przyznanej przez ustawodawcę spółdzielni i jej członkom w zakresie kształtowania treści i celu stosunków umownych między nimi. Może to stanowić przyczynek do wyjaśnienia również zakresu obowiązywania zasady numerus clausus spółdzielni, jako elementu zasady zamkniętej listy korporacyjnych osób prawnych. Z tych względów wybór tematu należy uznać za trafny. Teza badawcza i pytania badawcze zostały sformułowane przez Autora poprawnie.

Monografia została podzielona na 3 rozdziały. Przyjęty układ pracy zakładający prezentację najpierw zagadnień wstępnych (rozdział I) a następnie elementów (w istocie - treści) swobody umów w prawie spółdzielczym (rozdział II) oraz jej granic (rozdział III) należy uznać za uzasadniony.

W rozdziale I omówiona została swoboda umów w sprawie spółdzielczym w ujęciu historycznym, konstytucyjnym, prawnomiędzynarodowym i komparatystycznym. Autor wyszedł od prezentacji pojęcia zasad prawa i jego znaczenia dla wykładni norm prawnych. Trafne jest spostrzeżenie Habilitanta, że zważywszy na jedność prawa cywilnego zasada swobody umów pełni dla wykładni norm prawa spółdzielczego istotną rolę (s. 3). W tej części omawianego rozdziału pewien niedosyt budzi brak odniesień do poglądów przedstawionych w fundamentalnych dla problematyki swobody umów w monografiach (P. Machnikowskiego, *Swoboda umów według art. 353¹ KC. Konstrukcja prawna*, Warszawa 2005 oraz R. Trzaskowskiego, *Granice swobody kształtowania treści i celu umów obligacyjnych (art. 353¹ KC)*, Kraków 2005) dotyczących skutków uznania zasady swobody umów za zasadę prawa w znaczeniu dyrektywalnym (art. 353¹ k.c. stanowi nadrzędną hierarchicznie normę przyznającą podmiotom prawa kompetencje swobodnego tworzenia i kształtowania stosunków zobowiązaniowych). Lektura § 3 wspomnianego rozdziału dowodzi natomiast umiejętności Autora posługiwania się metodą historyczną. W tej części rozdziału przedstawiono kształtowanie się polskich regulacji prawa spółdzielczego począwszy od ustawy z 29.10.1920 r. aż do stanu obecnego. Mniej korzystnie wypada ocenić umiejętności Autora w zakresie stosowania metody komparatystycznej. § 6 omawianego rozdziału ma obejmować problematykę zasady swobody umów w wybranych obcych systemach prawa spółdzielczego. Prezentacja ta opiera się przede wszystkim na przytoczeniu przepisów ustaw dotyczących tworzenia i funkcjonowania spółdzielni w wybranych systemach prawnych. Autor opisując regulacje obce nie sięgnął w szerszym zakresie do doktryny niemieckiej, francuskiej, hiszpańskiej czy portugalskiej ani orzecznictwa tych krajów, co niekorzystnie odbiega od przyjętych standardów stosowania metody prawnoporównawczej. Oparł się raczej na zbiorczych opracowaniach komparatystycznych (np. *International Handbook of Cooperative Law*). Również wykorzystanie w kolejnych rozdziałach (analizujących polskie przypisy prawa spółdzielczego) wniosków z rozważań komparatystycznych polega na nielicznych odwołaniach do obcych przepisów (por. np. § 3 w rozdziale II), nie zaś do rozwiązań uniwersalnych zagadnień prawnych lub dylematów interpretacyjnych proponowanych w obcej doktrynie lub judykaturze.

W ramach rozważań dotyczących płaszczyzny prawa konstytucyjnego zasadnie Habilitant zauważa, iż obok znanych doktrynie prawa cywilnego konstytucyjnych podstaw normatywnych, z których wywodzona jest zasada swobody umów (art. 22 i art. 31 Konstytucji

RP), w przypadku swobody umów w prawie spółdzielczym istotną rolę odgrywa wolność zrzeszania się (art. 58 ust. 1 Konstytucji RP – s. 40).

Rozdział II zatytułowany został „*Elementy swobody umów w prawie spółdzielczym*”. Ta część monografii obejmuje analizę swobody zawarcia lub niezawarcia umowy w prawie spółdzielczym, swobody kształtowania treści umów w prawie spółdzielczym a także swobody w zakresie wyboru prawa właściwego oraz formy umowy. Z pierwszej części tego rozdziału wynika, iż Autor jest zwolennikiem koncepcji normy kompetencyjnej przyznającej podmiotom prawa cywilnego (stronom) uprawnienie do kształtowania treści stosunku umownego jednocześnie zakreślając jej granice (s. 59). Zgodzić się należy z tezą Habilitanta, iż swoboda w zakresie decyzji o zawarciu umowy w obszarze prawa spółdzielczego wyraża się przede wszystkim w regule dobrowolności członkostwa w spółdzielni (dobrowolność decyzji o założeniu lub przystąpieniu do spółdzielni), natomiast swoboda wyboru kontrahenta jest ograniczona przez istniejące podmioty mające status określonego typu spółdzielni. W przypadku spółdzielni mieszkaniowych nabycie członkostwa przez przystąpienie do spółdzielni w aktualnym stanie prawnym wymaga nabycia prawa do lokalu w spółdzielni mieszkaniowej (odrębnej własności lokalu, spółdzielczego prawa do lokalu, względnie prawa najmu spółdzielczego lokalu mieszkalnego), co jest konsekwencją stanowiska wyrażonego w orzecznictwie TK.

Wartość poznawczą mają rozważania Autora dotyczące zakresu swobody kształtowania treści umów w prawie spółdzielczym (s. 80 i n.). Odrębnie przeanalizowano zakres tej swobody w odniesieniu do umów skutkujących powstaniem stosunku członkostwa w spółdzielni lub związku spółdzielczym, umów prowadzących do powstania stosunków prawnych pochodnych i zależnych od członkostwa w spółdzielni, umów zbycia udziału w spółdzielni europejskiej lub spółdzielni rolników oraz umów konsorcjum spółdzielczego. Na aprobatę zasługuje teza o konieczności odróżnienia swobody kształtowania treści umowy o założenie spółdzielni i umowy o połączenie spółdzielni od swobody kształtowania treści jednego z elementów tj. statutu spółdzielni. Autor akcentuje zasadę ścisłości (surowości) statutu spółdzielni wskazując, iż norma art. 353¹ k.c. znajduje zastosowanie do statutu i innych postanowień tylko w zakresie leżącym poza treścią kompetencji szczególnej wynikającej z norm prawa spółdzielczego. W konsekwencji z innych postanowień umownych niż składające się na statut spółdzielni nie mogą wynikać prawa i obowiązki członków spółdzielni, struktura i zasady działania organów spółdzielni ani zasady gospodarki finansowej spółdzielni. Również w odniesieniu do umów rodzących stosunki współzależne od stosunku członkostwa

w spółdzielni mieszkaniowej oraz do umów rodzących stosunki pochodne od stosunku członkostwa w spółdzielni zdaniem Autora kompetencja generalna art. 353¹ k.c. nie może naruszać kompetencji szczególnej do kształtowania treści stosunków pochodnych lub współzależnych od członkostwa przez postanowienia statutu spółdzielni, przyznanej przez art. 18 § 7 prawa spółdzielczego, w odniesieniu do SKOK-ów wynikającej z art. 36 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych, a wypadku spółdzielni mieszkaniowej przez art. 8 pkt 1–5 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Do polemiki skłania natomiast pogląd Habilitanta, iż statut (odpowiednio spółdzielni, SKOK lub spółdzielni mieszkaniowej) określa właściwość (naturę) stosunku umownego zawieranego z taką osobą prawną stanowiąc zarazem ograniczenie swobody kształtowania treści tego stosunku (np. statut SKOK determinowałby naturę prawną umowy pożyczki zawieranej ze SKOK) – s.92. Bardziej przekonujący wydaje się pogląd, iż mamy wówczas do czynienia z ograniczeniem wynikającym z ustawy (szczególnej normy kompetencyjnej stanowiącej podstawę ustanowienia statutu), nie zaś wynikającym z właściwości (natury) danego stosunku umownego. Taka konstatacja byłaby bardziej zasadna również z tego powodu, iż Habilitant w dalszej części monografii przychylił się do poglądu, iż właściwość (natura) stosunku prawnego nie jest samodzielnym kryterium ograniczającym swobodę umów lecz jest rodzajem szeroko pojmowanej sprzeczności z ustawą (s. 175).

Jednym z najistotniejszych zagadnień w ramach każdej monograficznej analizy swobody umów jest problem określenia i interpretacji jej granic. Temu zagadnieniu poświęcony został rozdział III. Autor analizuje ograniczenia w zakresie kształtowania treści i celu umów w prawie spółdzielczym wynikające z ustaw (w tym także Konstytucji RP, prawa UE), właściwości (natury) stosunku prawnego i zasad współżycia społecznego. W tej części pracy na pozytywną ocenę zasługują rozważania dotyczące bezwzględnie lub względnie wiążącego charakteru wybranych norm prawa spółdzielczego (s. 133 – 142), wadliwości podmiotowej niektórych umów (np. umów o założenie spółdzielni socjalnej lub SKOK zawartej z podmiotami, które nie mieszczą się w normatywnym katalogu osób uprawnionych do bycia członkiem danego typu spółdzielni, s. 148 – 151), problematyki sprzeczności treści statutu spółdzielni z ustawą (s. 153 i n.) a także zagadnień obejścia ustawy w związku z zawarciem umów o połączenie spółdzielni oraz połączenie związków spółdzielczych (s. 163 – 164). W kolejnym fragmencie rozdziału III Autor rozwija swoją tezę, iż elementem określającym właściwość (naturę) stosunku pochodnego od stosunku członkostwa i stosunku współzależnego od stosunku członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej jest regulacja ich treści

przez statut spółdzielni (s. 177 i n.). Wypada podtrzymać podniesione wyżej wątpliwości co do tego, czy mamy tu do czynienia z ograniczeniem w postaci natury (właściwości) stosunku prawnego, nie zaś w postaci ustawy. Zwłaszcza, gdy Autor argumentuje, iż „Zastrzeżenie w umowie celowej wyłączenia lub ograniczenia wpływu statutu na treść wynikającego z niej stosunku pochodnego od stosunku członkostwa, a więc wyłączenia zastosowania art. 18 § 7 prawa spółdzielczego, w odniesieniu do SKOK-ów wynikającej z art. 36 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych (...) w części, w jakiej nakazuje on stosować do stosunku pochodnego (współzależnego) postanowienia statutu spółdzielni, byłoby nieważne jako sprzeczne z ustawą, a tym samym z właściwością tego typu stosunku (art. 58 § 1 w zw. z art. 353¹ k.c.)”. Wypada natomiast przychylić się do wniosku, iż jednym z czynników wpływających na właściwość (naturę) stosunku pochodnego od stosunku członkostwa (współzależnego od stosunku członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej) jest gospodarczy typ spółdzielni (spółdzielnie konsumenckie, producenckie i pracownicze). Za interesujące uważam również rozważania dotyczące stosowania kryterium zasad współżycia społecznego (dobrych obyczajów) do oceny stosunków umownych w obszarze prawa spółdzielczego (w tym w odniesieniu do wykluczenia członka ze spółdzielni oraz możliwości wzruszenia uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni, s. 199 – 200).

Dokonując całościowej oceny tej monografii wypada wskazać na wstępie na dwa elementy, które pozostawiają niedosyt. Po pierwsze, Autor w ramach badanych zagadnień w bardzo ograniczonym zakresie dokonuje krytycznych ocen poglądów wyrażanych dotychczas w doktrynie i podejmuje z nimi polemikę. Odniesienia do poglądów innych autorów i zapatrywań wyrażanych w judykaturze mają raczej charakter sprawozdawczy niż oceny. Po drugie, rozważając problemy z zakresu klasycznego prawa zobowiązań i formułując własne zdanie, Autor raczej przychylił się do jednego z wyrażonych już zapatrywań, nie zawsze dostrzegając poglądy odmienne i odnosząc się do nich. Na przykład prezentując własne stanowisko dotyczące interpretacji kryterium właściwości (natury) stosunku prawnego Autor stwierdza „podzielam pogląd, że właściwość (natura) stosunku prawnego nie może być wyznaczana przez cechy szczególnych typów umów” (s. 175) akceptując w tym zakresie zapatrywanie P.Machnikowskiego. Nie przesądzając trafności tego zapatrywania należy zauważyć, że ma ono jednak charakter mniejszościowy. Pogląd przeciwny, wyróżniający szersze i węższe pojęcie właściwości (natury) stosunku prawnego (to drugie obejmuje właśnie właściwość poszczególnych typów umów nazwanych) dominuje w polskiej doktrynie i orzecznictwie. W doktrynie takie zapatrywanie prezentują np. M.Safjan, R.Trzaskowski,

J.Rajski, K.Osajda i z pewnymi zastrzeżeniami Z.Radwański (powszechność tego zapatrywania odnotowuje także P.Machnikowski (tenże, *Swoboda umów według art. 353¹ k.c.. Konstrukcja prawna*, Warszawa 2005, s. 348, przypis 698) a w orzecznictwie SN, wielokrotnie odwoływano się do właściwości (natury) na przykład umowy gwarancji bankowej, umowy o roboty budowlane, umowy o dzieło czy umowy agencyjnej. Wyrażając własne stanowisko Autor tych większościowych zapatrywań nie odnotowuje i nie odnosi się do nich. Podobnie wyrażając własne zadanie co do problemu samoistności kryterium właściwości (natury) stosunku prawnego Habilitant w istocie przychylił się do zapatrywania K.Osajdy (s. 175) bez prezentacji innych zapatrywań i dokonania ich oceny. Z perspektywy metodologii badań i kompletności wyводу rodzi to pewien niedosyt. Należy jednak wyraźnie zastrzec, iż wspomniane uwagi krytyczne odnoszą się do tych fragmentów monografii, w których Habilitant rozważa problemy z zakresu klasycznego prawa zobowiązań, nie zaś do części poświęconych analizie stosunków umownych w prawie spółdzielczym. W przeważającej części monografia zawiera interesującą i starannie opracowaną analizę wybranych zagadnień z zakresu swobody kształtowania treści i celu umów w prawie spółdzielczym, które nie były dotąd lub były jedynie częściowo rozważane w polskiej doktrynie. W tym zakresie uznać należy, iż praca ta poszerza i uzupełnia dotychczasowy dorobek nauki prawa cywilnego.

3. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych

Poza wspomnianą wyżej monografią na dorobek naukowy Habilitanta obejmujący okres zarówno przed jak i po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych składa się 37 publikacji naukowych w tym: 2 dalsze monografie, 8 części w pracach zbiorowych i 27 artykułów naukowych opublikowanych w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych. Dorobek publikacyjny dra Biereckiego po nadaniu stopnia doktora nauk prawnych (2017 r.) obejmuje 20 pozycji (w tym teksty przyjęte do druku), co jest liczbą znaczną jak na stosunkowo krótki okres do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego (wrzesień 2021 r.).

Najszerszy nurt badań Habilitanta dotyczy zagadnień szeroko rozumianego prawa spółdzielczego. W tym obszarze analizował on w publikacjach zarówno zagadnienia ogólne (np. członkostwo w spółdzielni, zaskarżanie uchwał organów spółdzielni) jak problemami właściwymi dla poszczególnych typów spółdzielni (spółdzielni mieszkaniowych, spółdzielni europejskiej, spółdzielni rolników i spółdzielni energetycznych) a także spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK) oraz banków spółdzielczych. Artykuły naukowe

z tego nurtu badawczego zostały opublikowane w znacznej części w renomowanych polskich czasopismach naukowych (KPP, Przegląd Sądowy, TPP). Na wyróżnienie zasługuje dobry poziom merytoryczny opracowanej przez Autora części w dziele zbiorowym *System Prawa Prywatnego*, t. 21, *Prawo spółdzielcze*. red. K. Pietrzykowski, wyd. C.H. Beck, Warszawa 2020. Publikacja ta obejmuje kompleksowe (ustrojowe, spółdzielcze i zobowiązaniowe) zagadnienia funkcjonowania spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych (rozdział XVII § 51, 54, 56) oraz problematykę spółdzielni europejskich (rozdział XVIII). W omawianym nurcie mieszczą się także opracowania Autora dotyczące głosowania i zaskarżania uchwał organów spółdzielni (w szczególności artykuł „*Zasada jeden członek — jeden głos w spółdzielni rolników*”, *Studia Prawa Prywatnego* 2021, nr 3, dotyczący również problematyki dopuszczalności wyłączenia lub ograniczenia tej zasady, artykuł „*Zaskarżenie uchwały rady nadzorczej spółdzielni*”, *Przegląd Sądowy* 2022, z. 4, w którym Habilitant broni tezy, iż przesłanki zaskarżenia uchwały rady nadzorczej spółdzielni należy interpretować w kontekście przesłanek wykluczenia lub wykreślenia członka ze spółdzielni). Autor włączył się także w komentowanie orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie wspomnianej problematyki. Zagadnieniom zaskarżenia uchwał rady nadzorczej spółdzielni Autor poświęcił *Komentarz do wyroku SN z 16 marca 2018 r., IV CSK 302/17*. [w:] *Rocznik orzecznictwa i piśmiennictwa z zakresu prawa spółdzielczego oraz prawa spółek handlowych*, t. 10, red. K. Pietrzykowski. Sopot 2020. poz. 3 (obejmuje on analizę podstaw stwierdzenia nieważności i uchylenia uchwał rad nadzorczych spółdzielni) oraz *Komentarz do uchwały Sądu Najwyższego z 8 marca 2019 r., 111 CZP 88/18*, [w:] *Rocznik orzecznictwa i piśmiennictwa z zakresu prawa spółdzielczego oraz prawa spółek handlowych*, t. 11, red. K. Pietrzykowski. Sopot 2021.

Za wartościowe naukowo należy uznać także publikacje Habilitanta dotyczące zagadnień członkostwa w spółdzielni i spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych. Dotyczy to zwłaszcza artykułu „*Acquislition of a Share in the Cooperative. Comparative Interpreration of Polish Cooperative Law*”, *Transformacje Prawa Prywatnego* 2021, nr 1, w którym dokonano analizy charakteru prawnego udziału członkowskiego oraz wynikających z niego prawa i obowiązków (w tym przy wykorzystaniu metody komparatystycznej). O tym, iż dr Bierecki podejmuje również wysiłek w celu przedstawienia propozycji nowych rozwiązań ustawowych w ramach badanej problematyki świadczy na przykład publikacja „*The De Lege Ferenda Propositions Regarding the Membership in the Cooperative in Poland*”, *Prawo i Więź*

2019, nr 3. (Autor zaprezentował w niej propozycje *de lege ferenda* w zakresie dotyczącej liczby członków — założycieli spółdzielni). Warta odnotowania jest również monografia „Członkostwo w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej”, Sopot 2013, zwłaszcza, że to zagadnienie nie doczekało się dotąd tego rodzaju kompleksowego opracowania w polskim piśmiennictwie.

Do wspomnianego nurtu badań nad prawem spółdzielczym należą również publikacje dotyczące zagadnień połączenia spółdzielni. W tym zakresie na wyróżnienie zasługuje zwłaszcza artykuł „*Transgraniczne połączenie spółdzielni. Uwagi dotyczące utworzenia spółdzielni europejskiej (societas cooperativa europaea) w świetle prawa polskiego*”, Kwartalnik Prawa Prywatnego 2016, z. 2, odnoszący się do połączenia spółdzielni w celu utworzenia spółdzielni europejskiej. Przedmiotem analizy jest m.in. zagadnienie stosowania statutów personalnych łączących się spółdzielni, charakteru prawnego połączenia i jego sądowej kontroli. Należy też zwrócić uwagę na opracowanie „*Połączenie spółdzielni w likwidacji*”, [w:] „*Państwo — Konstytucja — Prawo. Księga pamiątkowa poświęcona Sędziemu Trybunału Konstytucyjnego Profesorowi Henrykowi Ciochowi*”, Warszawa 2018, w którym Autor rozważa wpływ dokonania przejęcia likwidowanej spółdzielni przez inną spółdzielnię niebędącą w stanie likwidacji na dalsze prowadzenie (względnie ustanie) postępowania likwidacyjnego. Zagadnieniom spółdzielni europejskiej Habilitant poświęcił swoją rozprawę doktorską obronioną na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego opublikowaną następnie w formie monografii „*Spółdzielnia europejska w świetle prawa polskiego*”, Sopot 2017.

Drugi nurt badań w dorobku Habilitanta obejmuje wybrane zagadnienia prawa cywilnego materialnego (łącznie 13 publikacji, wraz z przyjętymi do druku). W tym nurcie wydaje się, iż główne zainteresowania badawcze dra Biereckiego nie zostały jeszcze do końca sprecyzowane bowiem publikacje obejmują szeroką paletę problemów od części ogólnej kodeksu cywilnego przez prawo zobowiązań na prawie spadkowym kończąc. W obszarze problematyki części ogólnej prawa cywilnego za interesujące uważam rozważania przedstawione w artykule „*Przyczynek do problematyki zasady numerus clausus jednostronnych czynności prawnych w prawie zobowiązań (artykuł dyskusyjny)*” [w:] *Prawo prywatne w służbie społeczeństwu. Księga poświęcona pamięci Profesora Adama Jedlińskiego*. Sopot 2019. Habilitant podjął w nim próbę wskazania elementów konstytutywnych jednostronnych czynności prawnych oraz dokonania ich systematyki jak również określenia zakresu obowiązywania zasady zamkniętej listy czynności

jednostronnych. W publikacji „*Nowe regulacje przedawnienia roszczeń*”, Rejent 2018, z. 10 wypada zwrócić uwagę na analizę zagadnień intertemporalnych, które wyłoniły się wskutek nowelizacji przepisów o przedawnieniu a które w orzecznictwie i praktyce rodzą nadal wątpliwości interpretacyjne. W zakresie prawa zobowiązań Habilitant ma w swoim dorobku autorstwo części komentarza do k.c. obejmującej przepisy o sprzedaży (art. 535 – art. 603 k.c.) - *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2019. Wypada zauważyć, że jest to komentarz jednotomowy stąd jak sądzę przyjęto w nim formułę ograniczonego prezentowania szczegółowych problemów podnoszonych w doktrynie i orzecznictwie w porównaniu do stopnia szczegółowości innych komentarzy do kodeksu cywilnego. Dorobek piśmiennictwa wzbogaca natomiast artykuł „*Forfeiting w świetle Jednolitych zasad forfeitingu*”, Przegląd Prawa Handlowego 2021 w zakresie, w jakim dotyczy on określenia charakteru prawnego tytułowej umowy oraz kształtowania jej treści umowy zgodnie z Jednolitymi Zasadami *Forfeitingu* opublikowanymi przez MIH. W obszarze prawa spadkowego na dostrzeżenie zasługuje artykuł „*Uwagi w sprawie rozporządzenia udziałem w przedmiocie należącym do spadku*”, Rejent 2017, nr 8, w zakresie, w jakim dotyczy on stosowania sankcji bezskuteczności względnej w przypadku rozporządzenia udziałem w przedmiocie należącym do spadku.

Podsumowując, na jednoznacznie pozytywną ocenę zasługują publikacje Habilitanta tworzące nurt badań dotyczących szeroko rozumianego prawa spółdzielczego. Dr Bierecki podejmuje w tym obszarze zagadnienia istotne z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia, a poziom większość z tych publikacji świadczy o dobrym opanowaniu metod dogmatycznej i historycznej stosowanych w prawie prywatnym (a w niektórych publikacjach także metody prawnoporównawczej). Publikacje z nurtu klasycznego prawa cywilnego, które jak się wydaje nie jest główną specjalizacją badawczą habilitanta, stanowią w wielu przypadkach wartościowe uzupełnienie lub rozwinięcie istniejących już stanowisk prezentowanych w doktrynie, względnie głos w prowadzonych już dyskusjach w piśmiennictwie.

4. Ocena aktywności naukowej i dydaktycznej

Habilitant w okresie 2017 – 2018 r. był zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa na Wydziale Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku. W tym czasie, jak wskazano w autoreferacie, prowadził zajęcia z prawa

handlowego, prawa gospodarczego publicznego i prawa rynku finansowego oraz był recenzentem prac magisterskich. Od 2018 r. dr Bierecki jest zatrudniony na stanowisku pracownika naukowego w Spółdzielczym Instytucie Naukowym w Sopocie. Z wniosku habilitacyjnego nie wynika, aby wspomniany instytut prowadził działalność dydaktyczną.

Dr Dominik Bierecki wygłosił 6 referatów na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, a także prowadził wykład na Uniwersytecie Ivane Javakhishvili w Tbilisi, gdzie odbywał również staż naukowy.

W zakresie wynikającej z art. 219 ust. 1 pkt 3) ustawy przesłanki wykazania się przez wnioskodawcę istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej należy zwrócić uwagę, iż Habilitant wygłaszał jednostkowe wykłady oraz uczestniczył w konferencjach naukowych organizowanych przez m.in. Humboldt-Universität zu Berlin, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz Uniwersytet Jagielloński. Ponadto dr Dominik Bierecki uczestniczy w międzynarodowej wymianie myśli naukowej jako członek Komitetu Badawczego Międzynarodowego Związku Spółdzielczego (*International Cooperative Alliance Committee on Cooperative Research*). W ramach wspomnianego członkostwa uczestniczył jako prelegent w międzynarodowych konferencjach naukowych dotyczących prawa spółdzielczego oraz był autorem ekspertyz prawnych w tym zakresie. Habilitant jest również członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawników Prawa Spółdzielczego „*Ius Cooperativum*” (*International Association of Cooperative Lawyers „Ius Cooperativum”*) z siedzibą w Luksemburgu.

Habilitant jest od 2017 r. członkiem redakcji kwartalnika „Prawo i Więź” w której wykonywał funkcję Zastępcy Sekretarza, Zastępcy Redaktora Naczelnego, a od grudnia 2020 r. pełni funkcję Redaktora Naczelnego. Ponadto od kwietnia 2018 r. jest On członkiem Rady Programowej miesięcznika „Gazeta Bankowa”.

5. Wnioski

Pomimo pewnych uwag krytycznych dotyczących stosowania metody komparatystycznej i kompletności wywodu w zakresie analizy niektórych zagadnień z obszaru klasycznego prawa zobowiązań (zob. pkt 2 recenzji) monografia „*Zasada swobody umów w prawie spółdzielczym*”, Warszawa 2021r. C.H. Beck jest w mojej ocenie osiągnięciem naukowym stanowiącym znaczny wkład Habilitanta w rozwój prawa cywilnego jako

dyscypliny naukowej a zatem spełnia przesłankę z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zważywszy na referaty wygłoszone na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, jednostkowe wykłady prowadzone na kilku polskich i zagranicznych uniwersytetach a także udział w międzynarodowej organizacji badawczej Habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 3 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

W podsumowaniu stwierdzam, iż Pan dr Dominik Bierecki spełnia wymagania do uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie podlegającym ocenie recenzenta.